

Györei Kútvölgy Óvoda

OM azonosító:202323

Helyi Óvodai Pedagógiai Program

*A program benyújtója: Vargáné Kalmár Erzsébet
óvodavezető*

Tartalom

Küldetésnyilatkozat

1. Az óvoda adatai
2. Óvodatörténet
  - Az óvoda környezete
3. Személyi feltételek
  - Mentálhigiénés szemléletmódunk
4. A tárgyi, környezeti feltételek, az óvoda adottságai
5. Az óvoda átfogó nevelési terve-koncepciónk
  - Gyermekkép
  - Óvodakép
  - Nevelésünk célja
  - Nevelési specialitásaink, alapelveink
6. Az óvodai nevelés feladatai
  - Az egészséges életmód alakítása
  - Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása
  - Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
  - A differenciált pedagógia megvalósítása, integrált nevelés
  - Néphagyomány éltetés a nevelés folyamatában
7. Az óvodai élet tevékenységi formái
  - Játék
  - A tevékenységben megvalósuló tanulás
  - Játék és tanulás
  - Munkajellegű tevékenységek
8. Műveltség tartalmat hordozó tevékenységek
  - Mese, vers
  - Ének, zene, énekes játék, néptánc
  - Rajzolás, mintázás, kézimunka
  - Mozgás
  - Külső világ tevékeny megismerése
9. Az óvoda ünnepei, egyéb rendezvényei
  - Népszokás éltető ünnepeink
  - Természetóvó jeles napok

- **Egyéb rendezvények**

10. Gyermekvédelem

11. Az óvodai élet megszervezése

- **Az óvoda csoportszerkezetét meghatározza**
- **Az óvodai élet szervezeti keretei: napirend-hetirend**
- **A pedagógiai tervezés**
- **A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére**
- **Az óvodai csoport, a gyermekek egyéni fejlődésének nyomonkövetése**

12. Az óvoda kapcsolatai

- **Együttműködés a családdal**
- **Egyéb kapcsolatok**

13. További információk

Legitimációs záradék

Küldetésnyilatkozat

„A gyökerek persze nem látszanak, de tudod azok tartják a fát.”

A magyar nép kulturális értékeinek átadása az alkotó harmonikus gyermeki személyiség kibontakoztatásának egyik hatékony forrása.

A néphagyomány-ápolás érzelmre ható eszközrendszere gazdagítja az óvodai nevelést. Hat a gyerekekre, alakítja a családok szemléletmódját egy emberléptékű kapcsolatrendszerben működik. Az óvodai nevelés folyamatában a gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodó népi kultúra elemei a mindennapi életüket gazdagítják.

Helyi programunkat a minősített Néphagyományőrző Óvodai Program alapján intézményünk sajátosságait figyelembe véve alakítottuk ki.

1. Az óvoda adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése: Győrei Kút völgy Óvoda

Elérhetőségek: 7352 Györe, Rákóczi Ferenc utca 22.

Tel.: +36-74//459-897

Mobil: +36 20-298-5490

E-mail: gyoreovi@gmail.com

Az óvoda fenntartója:

Györe Község Önkormányzat

Székhelye: 7352 Györe, Petőfi Sándor u.3.

Tel.: +36-74/459-985

Az óvoda nyitva tartása: hétfőtől-péntekig 7.30 -16.00-ig

Az óvoda vezetője, a program benyújtója: Vargáné Kalmár Erzsébet

2. Óvodatörténet

Óvodánk Györe község oktatási centrumában található. Közvetlen szomszédságban van a Templom- Iskolával és a Művelődési Házzal.

Az épület 90 éves. 1965 szeptembere óta működik óvoda ebben az épületben. Korábban iskolaként funkcionált otthont adva a „Pallos iskolának”.

Az évek során többször átalakították, korszerűsítették. Jelenleg megfelelő komforttal rendelkezik, tiszta esztétikus külső és belső környezetben fogadja a gyerekeket.

Helyiségei: csoportszoba, öltöző, ebédlő-melyet csak az iskolások használnak- vizesblokk, konyha, mely csak melegítőkonyhaként működik.

A csoportszoba területe 56m². Egy vegyes életkorú csoportnak ad otthont.

Az épülethez tágas udvar tartozik. Az udvar nagyobb részét zöld felület borítja, de egy többfunkciós betonpálya is található az udvaron.

Esztétikus fa mozgásfejlesztő játékok, csúszdák, homokozó adnak lehetőséget a tartalmas játékokra és mozgásra.

A faluban élő családok gyermekei mellett a szomszéd településekről is fogad gyerekeket óvodánk. A családok életkörülményei átlagosak az életvitelt és az anyagi viszonyokat tekintve. A szakmai munka 1996 óta az „Epochális rendszerű tanulási folyamat az óvodában” pedagógiai program keretei között valósult meg.

2013. szeptemberétől a Néphagyományörző, természet közeli, családokkal együttműködő óvodai program bevezetésével folytatódik a szakmai munka.

Az óvoda elhelyezkedése, feltételeink- falusi jellege- jó alapot biztosítanak a néphagyományörzéséhez. A hagyománymegőréssel, hagyományteremtő szemlélettel való azonosulni tudás teszi számunkra élővé ezt a programot. Belső motivációnk a néphagyomány értékeinek átadása az éltető gyökerek ápolása. Hisszük, hogy az így nevelt gyerekek nép és hazaszeretete mélyből fakadó és hiteles lesz.

3. Személyi feltételek

Dolgozói álláshelyekre vonatkozó adatok:

Óvodapedagógus	Dajka	összesen
2 fő	1 fő	3 fő

Az óvodapedagógusok szakmai kompetenciái:

Mesterpedagógus	-
Ped/ II. besorolású	-
Ped/ I. besorolású	1 fő
Gyakornok	1 fő
Szakvizsgázott	1 fő

Végzettségek szakmai területei:

Közoktatásvezetői	1 fő
DIFER SINDELAR I. végzettség	1 fő
Egyéb végzettség	3 fő

Intézményünkben kiemelt feladat a szakmai kompetenciák megszerzésére irányuló tanulási tevékenység. A szakmai tudás, a folyamatos ismeretszerzés és az önképzés folyamatos belső motiváció az intézmény dolgozóiban. Pedagógiai gyakorlatunk során a dajka szerves részét képezi a mindennapi tevékenységeink irányításának. Segíti az óvodapedagógusokat az óvodai tevékenységekhez szükséges szervezési feladatok ellátásában. Közreműködik a foglalkozások, illetve az intézményen kívüli események lebonyolításában. Segít a gyermekek biztonságos körülményeinek megteremtésében, a balesetek elkerülésében, kivédésében.

Gondozási feladatokat lát el. Segíti a gyermekek étkezését, tisztálkodását, közlekedését, pihenését. Felügyeli a gyermekeket az udvari és szabadidős tevékenységek során.

Mentálhigiénés szemléletmódunk:

Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus.

Az óvónő modell szerepet tölt be a gyermekek előtt. Gesztusai, szavai, gondolkodásmódja és életvezetése azonosulást- vagy éppen az ellenkezőjét indítja el a gyermeknél. Saját személyiségét folyamatosan kontrolálja. Feltétlenül szüksége van bizonyos önfejlesztési, és önkarbantartási technikák alkalmazására ahhoz, hogy eleget tegyen a szerepvállalásoknak, és kiegyensúlyozott életet tudjon élni.

A lelki egészség megőrzését segíti:

- ❖ esetmegbeszélések: jól szolgálgják az ismeretek mozgósítását, érzelmi teherbírás fokozását
- ❖ konzultációk: esetközpontú, pedagógusközpontú, programközpontú
- ❖ egyéni törekvések: fogadjuk el, hogy nem vagyunk tökéletesek, állítsunk fel fontossági sorrendet, tudjuk, hogy mi a jó nekünk, erősítsük önismeretünket

A lelkiileg egészséges intézmény:

- ❖ céljai világosak, mindenki képes azonosulni vele
- ❖ a döntés folyamatában, problémamegoldásban képességének, felelősségének megfelelően mindenki részt vehet
- ❖ a dolgozók terhelésénél nemcsak az intézmény, hanem az egyén érdekeit is figyelembe veszik: ki az, aki a legjobb teljesítményre képes, hosszú távon lehet rá számítani, mentális egészsége miatt a legjobban mozgósítható
- ❖ a kommunikációáramlás alulról-felfelé és fordítva is működik
- ❖ olyan légkör, amiben helye van az örömnnek elismerésnek
- ❖ jelen van az újítás, fejlesztés szándéka
- ❖ a munkatársak belsőképzéséből, meggyőződése alapján fogalmazza meg saját céljait, feladatait
- ❖ a környezet elvárásaira bizonyos határokon tud reagálni: fenntartó, szülő, gyermek
- ❖ képes a konfliktuskezelésre

4. A tárgyi, környezeti feltételek, az óvoda adottságai

1965-ben átadott óvodánk már többször átalakított, korszerűsített. A tetőfelújítása és a nyílászárók cseréje, a csapadékvíz elvezetése megvalósult. A vizesblokk felújítása az ebédlő meleg padlója az épület külső vakolatának helyenként mállása, felújításra, korszerűsítésre vár. Az intézmény fenntartója az adódó pályázati lehetőségeket igyekszik kihasználni.

Tornaszobával intézményünk nem rendelkezik! A csoportszoba átalakításával és a szomszédunkban lévő Templom-Iskola tornatermének használatával tudunk több helyet biztosítani a mozgáshoz.

Udvarunk, felszereltsége javult. A település játszóteréről csúszdát és fa játékokat kaptunk. A játékok felületkezelése, festése is megvalósult. Játék és eszközállományunkat folyamatosan bővítjük.

5. Az óvoda átfogó nevelési terve – koncepciónk

Gyermekkép

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Játszó gyermek:

- ❖ játékkal, népi gyermekjátékokkal, játszás közben fedezze fel, ismerje meg önmagát, lehetőségeit, korlátait, környezetét,
- ❖ ezáltal épüljenek - életkorának, fejlettségének megfelelően – személyiségébe szocializálódásához szükséges tulajdonságok

Boldog, tevékeny gyermek:

- ❖ szeresse, élvezze, amit éppen tesz
- ❖ tevékenysége közben az összes képességét vesse latba

- ❖ találkozzanak a természettel, a természetvédelem fontosságával, melyben a legfontosabb elv az élet védelme, és tisztelete

Nyitott gyermek:

- ❖ szabadon kérdezzen, döntsön, válasszon, tévedhessen, korigálhasson így alakuljon egészséges Énképe

Sikerese gyermek:

- ❖ aktív, kezdeményező, kreatív, problémamegoldó személyiségjegyeinek erősítésével az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Óvodakép

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Felismertük az egyre inkább időszerűvé váló tennivalókat: a nemzetünket éltető hagyományok megismertetését és e néphagyományok ápolását, valamint a környezetszennyezés elleni küzdelem, a környezeti kultúra kialakítását, természetünk és környezetünk megóvását. Így ezekre a területekre helyeztük a fő hangsúlyt.

Gyermekközpontú

- ❖ ismerjük a 3-7 éves gyermek testi, lelki szellemi szükségleteit, hogy csoportunkban jól érezzék magukat, és egyénileg változó igényeiket kielégíthessék
- ❖ döntéseinknél figyelembe vesszük a gyermekek szempontjait, valós szükségleteiket

Otthonos

- ❖ jól ismert tér, ahol mód van az együttlétre, és az elkülönülésre is
- ❖ a közös és a magánszféra védelmére, őrzésére egyaránt

Érzelmi biztonságot adó

- ❖ az óvoda dolgozói ismerik, átérzik- és képesek tartósan kimutatni is-, hogy megértik a gyermek helyzetét, problémáit, értő figyelemmel fordulnak felé
- ❖ a gyermeket úgy fogadják el „amint van, nem, mint lennie kell”

Nevelésünk célja:

- ❖ Gyermekeink fejlődésében az első 7 év meghatározó. Ennek tudatában felelősséggel tartjuk tiszteletben az alapvető, legfejlesztőbb tevékenységét, a játékot.
- ❖ A közös cselekedetek folyamatában a gyermekben alapozódnak meg azok a készségek, jártasságok, amelyek képessé teszik az együttélésre, majd az iskolai életmód elfogadására
- ❖ A gyermekek erősségeinek, hátrányainak feltárása, fejlődésbeli különbségek korrigálása a differenciális pedagógia alkalmazásával (egyéni és eltérő fejlődési ütem).
- ❖ A gyermekek egyéni és csoportos tevékenységének, magatartásának, viselkedésének spontán és célzott megfigyelése, értékelése, rögzítése a fejlődési naplóban.
- ❖ A gyermek harmonikus fejlesztése a néphagyomány-éltetés, a természetóvás gazdag eszközzrendszerével.
- ❖ A gyermekben a hagyományok és a természet iránti fogékonyság megalapozása.
- ❖ A néphagyomány-éltetés és a természetszeretet átörökítése a gyermek érzelmein át a családok aktív együttműködésével.

Nevelési specialitásaink, alapelveink

- ❖ Gyermekeink testi-lelki-szellemi szükségleteiket kielégíthessék, vágyaikat, elképzeléseiket megvalósíthassák
- ❖ A gyermekek mindenekfelett álló érdekének figyelembe vétele
- ❖ Arra ösztönözzük őket, hogy fejezzék be a megkezdett játékot és tevékenységet, sajátítsák el a kulturált visszautasítás módját

- ❖ Az óvodapedagógus őrizze a játék nyugalmát, tudja mikor, és hogyan kell beavatkoznia
- ❖ A konfliktusok megoldásánál nem legyőzni, hanem meggyőzni kell, nem döntünk helyettük, hanem lehetőségeket kínálunk, alkut kötünk
- ❖ Gyermekünk egyéni kíváncsiságának is eleget teszünk, és biztosítjuk számukra, hogy ismereteiket felfedezőként szerezhessék meg a saját élményű tanulás során
- ❖ A kisgyermekkorban a cselekvéssel szerzett tapasztalatok, érzelmek dús élmények hatnak a felnövekvő egyén cselekedetére.
- ❖ Az „ünnepelni tudás” képességének alakítása, a néphagyomány-éltetés, a természet és a társak szeretetére nevelés elősegítése.
- ❖ Esélyegyenlőség biztosítása minden gyermek számára, bármilyen okból történő hátrányos megkülönböztetés kizárása az óvoda életéből

6. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermekek testi, és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- ❖ Az egészséges életmód alakítása.
- ❖ Az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés.
- ❖ Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.
- ❖ Néphagyomány-éltetés a nevelés folyamatában.

Az egészséges életmód alakítása

Céljaink, feladataink:

Programunk olyan életritmust kínál a gyerekeknek, amely figyelembe veszi fejlődésének egyéni ütemét, és tevékenységeiket a népi hagyományok eszköztárával gazdagítja.

A helyes *életritmus* megteremthető a folyamatossággal, amelyet a napirend rugalmassága és kötetlensége jellemez. A folyamatos játéktevékenységben, azonos időpontban és intervallumban ismétlődnek: az étkezések (reggeli, ebéd, uzsonna), a mese, a levegőzés, a séta, a kinti játék, szabad mozgás, a pihenés.

A nyugodt pihenés, alvás légkörének megteremtése – szoba levegőjének cseréje, külső zavaró ingerek megszüntetése - minden óvodai dolgozó feladata.

Az óvónő a gyerek csoporton belüli jó közérzete érdekében figyelemmel kíséri, a játék és egyéb tevékenységei mellett, testi szükségleteinek igényét.

A gyerek egészséges fejlődésének fontos feltétele az életkori sajátosságoknak megfelelő egészséges *táplálkozás*, a gyerek egyéni ízlésének ismerete, formálása. Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és naposi tevékenységekkel valósulnak meg.

Fontos, az esztétikus terítés és a kulturált étkezési szokások betartása.

Az *öltözködés* a test védelmét szolgálja az időjárás változásaival szemben, és a gyermeki önállóságot, ízlésvilágot alapozza. A gyerek ruházata a sokféle tevékenység gyakorlásához, az időjárás változásaihoz igazodó, kényelmes, könnyen fel és levehető legyen. Egészségügyi szempontból szükséges a gyerekeknek kényelmes játszóruha, cserecipő, pizsama.

A *mozgás* belső igény, élmény a gyerek számára, amit felszabadultan, jókedvűen, örömmel végez. A gyerek mozgásigénye egyénileg eltérő. A gyermeki mozgásigény kielégítését a változatos tevékenységek szolgálják. A mozgásanyagban helyet kapnak a népi játékok is.

Fontos, hogy a gyermekek minden évszakban, minél több időt töltsenek a szabadban!

Az óvónő a gyerekekkel közösen a népi táplálkozásból ismert ételeket készít (új ízek), amelyhez kéri a szülők, nagyszülők segítségét.

A gyerekekkel közösen gyűjtünk bodza-, hársfavirágot, birsalmát almát, szőlőt stb., amit frissen fogyasztunk vagy üdítő, tea formájában készíthetünk el.

A tartósítás, tárolás lehetővé teszi a gyűjtögetett termések későbbi fogyasztását.

Egészséges óvodai környezet megteremtése

A hagyományos és szükséges berendezések, játékeszközök elhelyezésén túl külön figyelmet igényel a kézműves, az élő, - és természetsarok helyének megválasztása. Mindegyik fényigényes és a gyerek számára hozzáférhető térrel rendelkezik. Az élősarokban elhelyezett

növények sem betegséget, sem allergiát nem okozhatnak. A kézműves sarokban elhelyezett eszközök, anyagok - mivel a gyerekek bármikor elővehetik – biztonságosak.

Az óvoda udvara

Elsődleges a gyermek természetes mozgásigényének kielégítését szolgáló terek, berendezések kialakítása. Ezen belül teremthető meg a néphagyományőrzés és a természetvédelem feltételrendszere.

Az udvar változatos felületű: füves, betonos, napos és árnyas részek váltakoznak. A természetes mozgások gyakorlására füves tér áll a gyerekek rendelkezésére.

Az udvar beton burkolatú felülete lehetőséget biztosít, hogy azt a gyerekek speciális mozgások gyakorlására használják, pl. labdapattogtató játékok, kerékpározás, rollerezés, stb.

Az udvar mozgásfejlesztő feltételeinek megteremtését a szülők is tevőlegesen segítik.

A homokozás a gyerek udvari tevékenységének sorában elsődleges helyet foglal el. A földdel való játék, a homokozás, sarazás, a gyerek elemi, ősi szükséglete. A gyerek egészségének védelmében fontos a homok évenkénti cseréje, valamint naponkénti lazítása, locsolása.

A gyermekek lelki egészségének megőrzése:

- ❖ alapvető szükségletek kielégítésével;
- ❖ alkalmazkodási készség fejlesztése: képes legyen alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez;
- ❖ kedvező énkép: ha gyakran hallja, hogy képes valamire, akkor emelkedik igény szintje, teljesítménye;
- ❖ örömkészség: aki képes az öröm átélésére, az kiegyensúlyozottabb, harmóniát tud teremteni önmaga és környezet között;
- ❖ tolerancia megfelelése: konfliktushelyzetekből kikerülés kezelése, másság elfogadása;

- ❖ kellő önismeret, önkontroll, önkritika, hogy képes legyen összehangolni én ideálját, énképével és vágyait lehetőségeivel.

Az érzelmi, az erkölcsi nevelés és a közösségi nevelés

Céljaink, feladataink:

Az óvodáskorban a magatartás megnyilvánulásaiban, a tevékenységekben meghatározó szerepet töltenek be az érzelmek. Biztonságérzet és szeretetkapcsolat nélkül a kisgyermek nem nevelhető.

Ezért is fontos:

- ❖ a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.
- ❖ a gyermeki önállóság és az egészséges én tudat kibontakoztatása;
- ❖ az erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságok fejlesztése: figyelmesség, egymás segítése
- ❖ együttérzés, kitartás, nyíltság, felelősség, feladattudat;
- ❖ a társas együttélés során az önfegyelem és az önkontroll kialakításának segítése;
- ❖ az egyéni fejlődésbeli különbségek mindenkor figyelembevétele az érzelmi nevelésnél is differenciálunk;
- ❖ az óvodával való ismerkedésnél, a beilleszkedésnél, már kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket;
- ❖ az óvodapedagógus elfogadó pozitív érzelmi töltésű kapcsolatot alakítson ki a gyermekkel, és ez jellemezze a gyermek-gyermek kapcsolatot is a csoportban;
- ❖ a gyermekek egymás érzelmeit ismerjék meg, és tudják is megnevezni azokat;
- ❖ az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól

A szocializáció szerepe

A család az első közösség a gyermek életében. Az óvodai életben a gyermekek a közösségi nevelés újabb minőségét élik át. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutató jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermek megtanulja megismerni önmagát és az együttélés szabályait.

A hagyományéltető nevelés visszatérő közös tevékenységei megteremtik az együttélés egyedi kommunikációs kapcsolatrendszerét. A hagyományéltetés sajátos teret nyújt a gyerek szocializálódásához. Így a játékban megjelenő hagyományéltető tevékenységekben gyakorolja az önkifejezési formáit, a társas érintkezés mintáit, a közös élmények hatására valamit megérez a közösség ősi összetartó erejéből.

A gyermek ebben az életkorban érzelmi fogékonysága által nem a verbális elemekre, hanem a metakommunikációra érzékeny. A gyermek az új környezetben minél rövidebb idő alatt szerezzen olyan biztonságérzetet, amely meghatározza további szociális viselkedésének alakulását.

A szabad játéktevékenység a személyes kommunikáció és a kontaktusteremtés lehetőségének színtere. A játék szabadsága, a gyermek önkiteljesedése a közösségi élet szabályai között ésszerű korlátokkal valósul meg. A tagolt tér, a mozgatható berendezési tárgyak jól szolgálják a gyermek változó elkülönülési, együttműködési igényeit. A viselkedéskultúra megalapozása: alapvető udvariassági szokások elsajátítása, szülők, idősebbek iránti tisztelet, szeretet. A csoportélet hagyományainak kialakítása, és ápolása, közös élmények forrásainak gazdagítása a gyermekek és a szülők bevonásával.

Az óvónőknek meghatározó szerepe van a közösségi nevelés alakításában: ezért például indokolt, ha a beszoktatás időszakában mindkét óvónő jelen van. Szeretetteljes magatartással, az egyes szülőhöz, gyerekhez elfogadó odafordulással segítenek az "átállás" nehéz folyamatában. Ezt a feladatot tekintjük a családdal való együttnevelés kiindulópontján.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Céljaink, feladataink az anyanyelvi nevelésben:

"Minden nemzetnek fő kincse a nyelve." (Gárdonyi Géza).

Az óvodai anyanyelvi nevelést a személyiség teljes kibontakozásának fontos részeként és feltételeként értelmezzük. A helyes beszéd elősegíti a gyermek érzelmeit, fejleszti gondolkozását, ízlésvilágát, hozzájárul helyének megtalálásához környezetében. Az anyanyelvi nevelés közös program a családdal! Az együttműködésből fakadóan lesz képes a gyermek a monolitikus beszéd megértésére, a párbeszédre, a társak meghallgatására, saját gondolatainak pontos és választékos kifejezésére.

Az anyanyelvi nevelés helyi nevelési programunkban kiemelt helyet foglal el. A mindennapok egyszerű szóbeli közlése megértésén túl hozzájárul, hogy a népi életmód szavai ne merüljenek feledésbe. A szókincsfejlesztés, a praktikus intelligencia-alkítás egyedi jegyeket hordoz. A gyerek a nyelv elsajátítása során teljes személyiségében fejlődik, fejlesztődik. Az anyanyelv áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része.

A hagyományéltető szemléletű nevelés tudatosan ráirányítja a figyelmet az anyanyelv szépségeire. A gyakori mondókázás, a lehetőség szerint mindennapos mesélés, éneklés, a hagyományápoló tevékenységek gyakorlása által a gyerek intenzívebben részesül az anyanyelv élményében. Az anyanyelv jelrendszerét a gyerek a játékos tevékenységek, a társas érintkezések során, utánzás alapján sajátítja el. Az óvónő által szervezett nyelvi játékok, a szavak játékból fakadó örömezésen túl sikerélményhez juttatják a gyereket. A tudatos fejlesztés céljából is kezdeményezhet párbeszédet, beszélgetést egy-egy gyerekkel vagy gyerekcsoporttal. Az aktivizáltatás: a beszéltetés és beszélni hagyás az óvónő feladata. Közben alakul a gyerek beszéd-fegyelme, önuralma.

Az óvónő figyelemmel kíséri egyes gyerekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét. A gátlások oldásához a báb "varázslatos ereje" nagy segítséget nyújt. A felismert beszédzavarok, hibák esetén a *szülővel* és az érintett szakemberekkel együttműködik. Napi nevelőmunkájában a gyerek helytelen, rossz kiejtését helyesen ismétli meg, hasonló értelmű mondatba helyezve, nem feltűnően. A kompenzálás mindig egyénre szabott.

Az anyanyelvi nevelés szerves része a képeskönyvek nézegetésén keresztül, a könyvek szeretetére, az "olvasásra" nevelés. Az óvoda környezetében megtalálható könyvek (mese, vers, természetismeretek, hagyományéltetés) az irodalmi élménynyújtáson túl hozzájárulnak a gyerekek esztétikai ízlésformálásához, és lehetőséget nyújtanak az anyanyelvi szókincsük gyarapodásához.

A gyakori mondókázás elvezeti a gyereket, a beszéddallam, az anyanyelv ritmusának megérzéséhez. A mindennapok szokásörző tevékenységeihez fűződő kifejezések a gyakorlás során valódi tartalmat kapnak. A jeles napokat kísérő hangulatfokozást, érzelemmélyítést kifejező szavak átkerülnek a gyerek mindennapi szóhasználatába. A szerep vagy "mintha" játékok párbeszédei, a társasjátékok, a mozgásos játékok szabály megfogalmazásai mellett a népszokáséltető tevékenységek is gazdagítják a gyerek szókincsét.

Az óvodában az anyanyelvi nevelés három részterülete: a nyelvi-, a beszédértés-, és a beszédképesség fejlesztése.

A beszéd fejlődésének az óvodában négy fő forrása van:

- ❖ Az óvoda életében résztvevő felnőttek beszéde;
- ❖ A gyermek beszéde;
- ❖ A párbeszéd;
- ❖ A család anyanyelvi kultúrája

Az óvoda életében részt vevő minden felnőtt:

- ❖ Tudatosan törekszik saját és felnőtt környezete beszédkulturájának csiszolására.
- ❖ Érzi felelősségét, hogy beszédpéldája hat a gyerekre, szülőre, munkatársaira.
- ❖ A metakommunikációval együtt gondot fordít beszédének hangszínére, erősségére és tempójára.
- ❖ Nyitott légkört teremt, melyben könnyen létrejön a kommunikációs helyzet: a szülő, a gyerek "szóra nyílik". Fontosnak tartja a nyugodt, természetes helyzetet, ahol teret nyújt a gyerek közlési vágyának, ahol a gyerek nyíltan, őszintén beszélhet arról, ami őt foglalkoztatja.
- ❖ A gyereket sikerélményhez juttatja, tudatában van, hogy a beszédöröm a gyerekre ösztönzően hat.

A gyermek saját beszéde:

- ❖ sok gyakorlási alkalom biztosítása egyéni vagy kiscsoportos beszélgetések alkalmával.

Beszédfejlesztésének területei:

- ❖ a gyermek tiszta beszédének-akár logopédus közreműködésével való- segítése
- ❖ aktív és passzív szókincsének gyarapítása;
- ❖ a beszéd nyelvtanilag helyesebbé tétele;
- ❖ a gyermek mondanivalóját folyamatosan, összefüggően tudja elmondani (saját élményei, egyszerűbb mesék, történetek tartalma)
- ❖ a gyermek udvarias beszédének kialakítása

A párbeszéd partnerei: óvónők, dajka, csoporttársak, szülők, testvérek. A párbeszédhez szükség van a partner gondolatainak megértésére, gyors reagálásra, újabb érzelmek, javaslatok megfogalmazására. Ezek fegyelmezett gondolkodást, koncentrált figyelmet igényelnek a résztvevőktől. A kisebb csoportokban folytatott párbeszéd oldott légköre lehetőséget teremt a félénk, gátlásos, beszédhibás gyermekek megszólaltatására.

A család anyanyelvi kultúrája: az anyanyelvi nevelés első és legfontosabb színtere a család. Ismernünk kell a család beszédkulturáját, szókincsét, beszédstílusát, kifejezőkészségét, a magyar nyelvtan szabályaihoz való alkalmazkodás szintjét. Ha partner a szülő, akkor ők is tudatosabban, körültekintőbben vigyáznak beszédükre, másrészt követik tanácsainkat.

Céljaink, feladataink az értelmi nevelésben:

- ❖ A gyermekek eltérő tapasztalataira, egyéni és közös élményeikre, érdeklődésükre és kíváncsiságukra építve: a cselekvés, tevékenység, a beszéd gondolkodás egységének biztosítása - differenciált fejlesztés.
- ❖ Az utánzásra épülő tanulással együtt a felfedezések, próbálkozások az élethelyzetekben, tevékenységekben történő felismerések a pszichikus funkciók intenzív fejlesztése.
- ❖ Az egyéni különbségek, adottságok, hajlam, rátermettség képességek felfedezése.
- ❖ Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztése.
- ❖ Az írott nyelv és jelzések iránti érdeklődés felkeltése
- ❖ A hagyományéltető-szemléletű nevelés aktív cselekedtetéssel fejleszti az értelmi képességeket.
- ❖ Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.

A differenciális pedagógia megvalósítása, integrált nevelés

A differenciálás óvodánkban külön kiemelt feladatot jelent a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, fejlesztése céljából, melynek lényege a gyermek eltérő, egyéni jellegének megfelelő személyiségközpontú fejlesztés.

A gyermeket elfogadjuk olyannak, amilyen. Minden tevékenységben megfigyeljük a részképességek erős, és gyenge pontjait, majd a gyenge pontokra irányítjuk a folyamatos fejlesztést. A hátrányos helyzet okait igyekszünk feltárni, csökkenteni, megszüntetni. A gyermekek egyéni jellegének megfelelő feladatokat, tevékenységeket biztosítunk, az eltérő érdeklődést ismerve az eszközöket célirányosan alkalmazzuk.

A gyermekek elgondolását segítve alakítjuk a játékhoz szükséges teret, segítjük az elakadt tevékenységet. Az „én” kiteljesedését meghatározott keretek között, az „én” gondolatainak, érzelmeinek, élményeinek, indulatainak meghallgatásával alakítjuk. (a viselkedés ne sértse mások érdekeit)

Differenciálunk még:

- ❖ a műveltségtartalmat hordozó tevékenységek sokszínű megjelenítésével;
- ❖ a tevékenységek időkereteivel;
- ❖ a technikák változatos alkalmazásával;
- ❖ többféle megoldási lehetőség elfogadásával, stb.

Az integráció szükségességét az Alapító Okirat módosítása, illetve a törvényi változás is indokolja:

A 2018. augusztus 01-én hatályba lépett, módosított Alapító Okirat az intézmény alaptevékenységébe sorolja az integrált nevelés keretében az ép értelmű testi és érzékszervi fogyatékos, illetve egyéb pszichés fejlődés zavarral-súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartási zavarral küzdő gyermek nevelését is.

A Sajátos Nevelési Igényű (SNI) gyermek felvétele esetén utazó gyógypedagógus, logopédus segíti a gyermekek fejlesztését. Funkcionális integráció keretében rövid időre vonjuk ki a gyermeket a csoportból, amikor a gyógypedagógus, illetve a logopédus végzi a fejlesztést.

"A gyermeket különleges védelem illeti meg és a törvény és más eszközök által nyújtott lehetőségek, hogy fizikailag, szellemileg, erkölcsileg, lelkileg és társadalmilag egészségben és normálisan tudjon fejlődni, szabadságban és méltóságban. Az erre a célra hozott törvényekben a gyermek felsőbb érdeke legyen a döntő és meghatározó szempont. A fizikailag, szellemileg vagy társadalmilag hátrányos helyzetű gyermeknek meg kell kapnia az állapota és helyzete által megkövetelt nevelést és speciális gondozást." (A gyermek jogai - az ENSZ által 1959-ben deklarált közlemény alapján.)

Figyelembe vettük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét a 2/2005. (III.1.) OM rendelet szerint.

Törekszünk az inklúzió - befogadás-, teljes integráció elérésére.

Az integrált nevelés:

- ❖ egyenlő jogokat hangsúlyozza
- ❖ toleranciára, humanizmusra nevel
- ❖ partnerséget kíván kialakítani ép és fogyatékosok között.

Az ép és sérült gyermek számára lehetőséget ad :

- ❖ az egymással való kommunikálásra
- ❖ egymás megismerésére, elfogadására
- ❖ megalapozza a későbbi társadalmi integrációt.

Céljaink, feladataink:

- ❖ Sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása.
- ❖ Egyéni fejlesztési tervek készítése szakemberek segítségével, adott szükségletekhez igazodó módszereket beépítve,

- ❖ Nevelési céljaink akkor megvalósíthatók, ha a gyermek a napirend során mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéshez szükséges.
- ❖ Elvárásainkat mindig a gyermek fejlődési üteméhez igazítjuk.
- ❖ Fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, a gyermeket a fejlesztés ne terhelje túl.
- ❖ A gyermek minden segítséget kapjon meg hátrányainak leküzdéséhez.
- ❖ Alkalmazkodunk az eltérő képességekhez, viselkedésekhez.
- ❖ Együttműködünk a különböző szakemberekkel (logopédus, gyógypedagógus, gyógytestnevelő)
- ❖ A prevenció feladatai: szűrés - mérés - vizsgálat: feladatok megjelölése szakemberek bevonásával, munkájuk helyi, egyedi meghatározásával.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során:

A nyelvi késés esetén egyszerű mondatokat alkalmazunk, megfelelő nyelvhasználattal. A megértéshez ezeket kiegészítjük vizuális kulcsokkal, minél több képet és valóságos eszközöket használunk. Az információkat és az utasításokat ismételjük, lehetőséget adunk a gyermekeknek is ezek megismétlésére.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata - a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van.

Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például mentális állapot, szociokulturális környezet stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzon a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni. Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget, érthető kiejtésre nevelést. A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét. A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést. Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása. Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

A mozgáskorlátozott gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladatunk a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerzése, a megtanult mozgás alkalmaztatása. Az óvodában biztosítani kell - a gyermek állapotának megfelelően - az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. A mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a

napirend egészét átszövő feladat. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Speciális fejlesztésüket a konduktorunk látja el.

Mentális probléma esetén sikerélményhez juttatjuk őket, a számukra megfelelő eszközökkel, a nekik megfelelő tevékenységeken keresztül. A feladatokat apró lépésekre bontjuk, egyszerű és világos utasításokat adunk, meggyőződünk arról, hogy megértették-e azokat. Segítjük bekapcsolódásukat a többi gyermek játékába.

Viselkedési nehézséggel küzdő gyermeket segítjük, hogy szavakban fejezze ki érzelmeit. Korlátozzuk a választások számát. Erősítjük pozitív visszajelzéseinkkel önértékelését. Következetesek vagyunk az elvárásokban és a szabályok betartásában. Biztosítunk egy helyet a csoportszobában, ahová visszavonulhat. Bábokat, kitömött állatokat, babákat használunk és hagyjuk, hogy a gyermek kifejezhesse érzelmeit, gondolatait. Úgy igyekszünk a gyermeknek korlátokat szabni a biztonságérzet kialakítása érdekében, hogy ne közösítsük ki. A visszahúzódó gyermeket hagyjuk, hogy csak figyeljék társaik tevékenységeit, mielőtt bekapcsolódnának azokba. Segítjük, hogy legyen egy jó barátja.

A figyelem tartósságának gyengeségénél rövid mondatokat, világos utasításokat, sok képet használunk. Rövidebbre tervezzük a szervezett csoportos tevékenységeket. A csoportos megbeszéléseknél az óvónő mellett van a gyermek helye. Ha pihenni szeretne, van nyugodt hely a csoportszobában, ahová elvonulhat.

Az autisztikus gyermek, ha jó értelmi képességekkel rendelkezik, jól beszél, számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő

- különösen a természetes élethelyzetek - használandóak a fejlesztésre. A fejlesztések során szükséges az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni tervekkel történik, speciális

eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. Az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Kapcsolattartás és együttműködés:

- Szakértői Bizottság

Az óvodapedagógus, a gyógypedagógus, és a logopédus megfigyelései, fejlettségmérései alapján sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztése érdekében a legelső és legfontosabb a szakértői vélemény beszerzése.

A szakvélemények beszerzéséhez Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottsághoz kell fordulni.

Feladata:

- ❖ A fogyatékoság szűrése.
- ❖ A vizsgálat alapján javaslattétel a gyermek különleges gondozás keretében történő ellátására
- ❖ Az ellátás módjára, formájára és helyére.
- ❖ Javaslattétel az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra.
- ❖ Megvizsgálni a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétét
- ❖ Beiskolázásnál iskolaérettségi vizsgálat végzése, ill szakvélemény adása.
- ❖ A gyermekek fogyatékoságának tényét szakértői bizottság igazolja.

- Nevelési Tanácsadó

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek problémájának feltárása érdekében, a Nevelési Tanácsadóhoz, illetve a EPSZ-hez kell fordulnunk.

Feladata:

- ❖ A vizsgálati eredmény alapján szakvélemény készítése.
- ❖ A gyermek rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával.
- ❖ Az óvoda megkeresésére a szakvélemény készítése az iskolakezdéshez, ha a gyermek egyéni adottsága és fejlettsége azt szükségessé teszi.
  - Logopédus

Az utazó logopédus évek óta rendszeresen végzi fejlesztő munkáját óvodánkban. Nagy segítséget nyújt számunkra a dyslexia megelőzésében, gyógyításában.

Feladata:

- ❖ Beszédhibák javítása.
- ❖ Nyelvi kommunikációs zavarok javítása.
- ❖ Folyamatos konzultáció az óvodapedagógusokkal.
- ❖ Szülőkkel való kapcsolattartás.
- ❖ Dyslexia szűrővizsgálat elvégzése.
  - Gyógypedagógus

A fejlesztésre szoruló gyermekek számára az EGYMI biztosít gyógypedagógust

Feladata:

- ❖ A gyermek fogyatékoságának megfelelő fejlesztés.
- ❖ Folyamatos konzultáció az óvodapedagógussal.
- ❖ Szülőkkel való konzultáció az együttműködés érdekében.
  - Szülők

A fogyatékos gyermekkel foglalkozó valamennyi pedagógus számára fontos, hogy a szülőkkel olyan kapcsolatot tudjon kialakítani, mely előre mozdítja a gyermek fejlődését. A szülőket folyamatosan havonta legalább egy alkalommal szükséges tájékoztatni gyermekük fejlődési üteméről, a további fejlesztési stratégiáról.

Néphagyomány-éltetés a nevelés folyamatában

„A néphagyomány a nép, sok-sok ember sok-sok évszázad alatt szerzett tapasztalatainak, ismereteinek összessége. Feltárulnak benne az ember alapvető szükségletei és a kielégítésüket célzó módszerek, eljárások, alkotások. Kutatjuk, leírjuk a szükségletek kielégítésére létrejött dolgokat, cselekményeket, eljárásokat, tennivalókat, melyek nélkül nincs élet, melyek hiánya, elégtelensége következtében szenvedtek sérüléseket az emberek régen, és amelyek nélkül ma is sérüléseket szenvedünk, nem élhetünk hozzánk méltó, teljes életet. /Andrásfalvy Bertalan, 2002./

A néphagyomány-éltetés célja az óvodai nevelésben is a múlt értékeinek átörökítése, éltetése. Játékidőben a természetes anyagok közelsége motiválja a gyerekeket. A gyerek kíváncsiságából fakadóan nyúl a természetes anyagokhoz: az agyaghoz, gyapjúhoz, fonalhoz, bőrhöz és fához. Az anyagok jelenléte cselekvésre készíti, fejleszti az alkotóképességét. Az elkészült tárgyak népi gyermekjátékszerek tovább motiválják a tevékenységét, gazdagítják a játékát, alkotásra kész emberré teszik. A mindennapok tevékenységébe jól beleilleszkedik a játékeszközök készítése. Az óvónők segítségnyújtása közben jó alkalom nyílik a beszélgetésre, a népmesék, mondókák, dalok felidőzésére. A népszokásokhoz fűzött, az óvónő által elmesélt történetek hatást gyakorolnak erkölcsi ítéleteik alakulására, magatartáskultúrájukra, viselkedésmódjukra.

Az udvari játékok a hagyományéltető tevékenységekkel bővülnek. A természetes anyagokkal való műveletek mellett a dalos játékok, a népi sportjátékok játszására is sor kerülhet. A dalos játékok a zenei fejlesztésben és az érzelmi nevelésben, a népi sportjátékok az állóképesség, az egészséges küzdőszellem alakításában kapnak fontos szerepet.

Az óvoda udvara, környéke, a séták, a kirándulások, jó lehetőséget adnak a természet, a *környezet megszerettetésére*, az évszakok változásaiból fakadó népi időjósítások felidézésére. A gyerekeket a közösen átélt élmények a környezetükhöz kötik, amelynek védelmezőivé válhatnak.

A mindennapi élet tevékenységei és a jeles napok a néphagyományokban szorosan összetartoznak. Az óvodában megünnepelt jeles napokkal színesebbek lesznek a hétköznapok.

Az óvónő a néprajzi ismereteit folyamatosan bővíti. Összegyűjti szűkebb környezete hagyományait. A gyűjtőmunkában számít a szülők és a nagyszülők segítségére. A tárgyalkotás, a környezet alakítás technikai fogásait elsajátítja. A néphagyomány-éltetés elemeit mértéktartóan jeleníti meg az óvodai környezetben.

Az óvónő az óvodai nevelés folyamatában megteremti a hagyományéltetés tapasztalatszerzésnek feltételeit és lehetőségeit. Ezáltal a gyermekek és a szülők a természethez, a hagyományokhoz való kötődést egyénileg és együttesen is átélhetik, és azokat önmaguk számára újrateheremthetik. Kiválasztja a jeles napokat, a mindennapos hagyományéltető tevékenységeket és a kapcsolódó irodalmi és zenei alkotásokat, népművészetőrző technikákat.

Az ünnepnapokon az egész óvoda "ünnepi ruhát ölt". Esztétikai érzékformáló hatást nyújt a feldíszített csoportszoba, előtér összhangja. Az ünnepnapok másságából fakadó ünnepi viselet ízlésformáló, hangulatfokozó élmény. A gyerek megtanulja, hogy az ünnepnaphoz más viselet, viselkedés illik. Az élmény nem csak az összetartozás élményét erősíti, hanem az esztétikus környezet, öltözködés iránti igény is alapozódik. A népi kultúrában az ember a természettel

Kiválasztja a jeles napokat, a mindennapos hagyományéltető tevékenységeket és a kapcsolódó irodalmi és zenei alkotásokat, népművészetőrző technikákat.

összhangban élt, harmonikus környezetet teremtett. Az ember az őt körülvevő tárgyakat vizuális jelrendszerrel látta el. Ezek a tárgyak esztétikai, és szellemi értéket hordoznak.

A hagyományéltetés a teljes nevelési folyamatot áthatja, a gyerek személyiségét gazdagítja, beépül a gyerek, a felnőtt teljes tevékenység rendszerébe, a családokkal való együttműködést kiteljesíti.

7. Az óvodai élettevékenységi formái

Játék

A gyermek játéka olyan önként vállalt, szabad, örömteli és többnyire vágykielégítő tevékenység, melynek célja a játékban, önmagában van. Nincs semmi más tevékenység, ami ilyen mértékben képes hatni szinte valamennyi pszichés-, motoros-, szociális személyiségjegyre.

Céljaink, feladataink:

- ❖ szabad, elmélyült, önkéntes, spontán játék lehetőségeinek biztosítása
- ❖ játéktevékenységeken keresztül a külvilág elemeinek megismertetése
- ❖ a játék formáinak, és tartalmának gazdagítása
- ❖ a szociális kreativitás fejlesztése (kreatív együttműködés, magatartásmódok, nyitottság a másik iránt, társas kapcsolatok, konfliktusmegoldások)
- ❖ a játék rendjének szokássá válása

A játék feltételei:

- ❖ lehetőség biztosítása arra, hogy a gyermekek az óvodába érkezéstől hazamenetelig sokféle játékot indíthassanak, szervezhessenek önállóan.
- ❖ legyen módjuk a játékhoz szükséges eszközök kiválasztására, készítésére
- ❖ a csoportszobába mozgalmassabb, és csendesebb tevékenységek elkülönítése és elhelyezése
- ❖ a mozgásigény folyamatos kielégítésére alkalmas eszközökkel felszerelt előtér
- ❖ a játékhelyek mozgatható bútorokkal történő igény szerinti növelése, csökkentése
- ❖ az egész nap folyamán előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését
- ❖ a játéktanulási folyamatokat is integrál
- ❖ a gyermekek a különböző játékszereket, tárgyakat kreatívan, de bizonyos szabályok megtartása mellett használhassák
- ❖ a közös élmények játékra inspirálnak, ezért fontos a sok közös óvodai élmény biztosítása

A régen feledésbe merült, vagy éppen a mai generációk számára már ismeretlen játékok, népszokások, néphagyományok hagyományéltető tevékenységek, játékeszköz készítek felelevenítésre kerülnek. Ezzel színesedik, gazdagodik a gyerekek élete, bővül a nevelés eszköztára. Ez a komplex hatásrendszer nyugodt játéklégtérben, kiegyensúlyozott derűs, óvónői viszonyulással érhető el.

A napirendben szereplő egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába. Időlegesen megszakítják ugyan, de nem tördelik szét.

Körültekintő szervezéssel a hagyományéltető kezdeményezések, foglalkozások helyének és idejének megválasztása az elmélyült játékot nem borítja fel. A konkrét szervezést igénylő kötött időpontú foglalkozások kivételt képeznek (pl.: mozgás, bábszínház, kirándulások, stb.).

A mai játékeszközöket harmonikusan egészítik ki az ősi-népi játékeszközök, rongybabák, falovacska.

Értékük az alábbiakban rejlik:

- ❖ természetes anyagból készültek,
- ❖ kapcsolódnak a természeti környezethez,
- ❖ hordozói egy sajátos ízlésvilágnak, ízlésformáló hatásúak,
- ❖ fellelhetőek a felnőttek munkaeszközeinek, használati tárgyainak kicsinyített másai,
- ❖ az eszközökben megjelenik az egyszerű ember találékonysága, furfangossága (pl.: ördöglakat, bűgőcsiga, diópergettyű, stb.).

A játékeszközök lehetnek még, a környezetben fellelhető dolgok is: kavics, falevél, bot, ágdarab, stb.

A *dramatikus játékeszközök* ösztönzik a gyermekeket fantáziájuk szárnyalására. Az esztétikus textíliák, a színes leplek, az ízlésesen elkészített korona, palást, tarisznya, mind elindítói lehetnek egy-egy szerepjátéknak, mesedramatizálásnak, spontán "mintha" játéknak. Ezek az anyagok az építő játékban is új színfoltként jelennek meg.

A gyermeki önkifejezőmódokat a *bábozás eszközei* teljesítik ki. Fontos a báb és a dramatikus eszközök állandó jelenléte és helye.

A hagyományéltető életmódban is a gyermekek saját elhatározásuk és kedvük szerint játszanak. A játék "klasszikus" tartalma kiegészül népi játékokkal:

- ❖ az *énekes-táncos játékok*, (szembekötösdi, gyűrűsdi, párcserélő játékok, fogyógyarapodó játékok, leánykérő játékok, lakodalmas játékok, vásáros játékok, furfangos és szórakoztató játékok...),
- ❖ a *mozgásos és küzdő játékok*, (versengő, váltást tartalmazó játékok, várkörüljárás, sorjátékok, hidas játékok...),
- ❖ a *népszokásőrző dramatikus játékok* (a jeles napokhoz kötődő játékok),
- ❖ a *népi játékszer készítése* (bábuk, játékbútorok, rongybabák, napraforgósár lovacska, csutkababa, facsiga, töklámpás. kukoricaszárból kunyhó készítése...)

Mindezek új tartalommal töltik meg a gyerekek játékát. Az óvónő a hagyományos játékeszközök motiváló hatása mellett gondoskodik a dramatikus népszokások játékaihoz szükséges kellékekről, hangulati elemekről. Viselkedésével közös játékokra inspirál. A

színvonalas óvónői bábjáték hatására a gyerekek kedvelt tevékenységévé válik a bábozás. A csoport játékszintje általában is az óvónő viszonyulását tükrözi.

Az óvónő tudatosítja önmagában, partnereiben a játék személyiségfejlesztő hatását:

- ❖ a gyermekek jelzéseinek megfigyelése és elemzése, személyiségük megismerése érdekében
- ❖ feltételteremtő tevékenységével, játékaival elősegíteni a gyermekek játékának kibontakozását
- ❖ közös élmények szervezése
- ❖ gyermekek elképzeléseinek támogatása
- ❖ az együttműködés szokásainak az udvarias magatartásformáinak kialakítása
- ❖ a gyermekek fejlettségétől függően igényeik kielégítése a játékban, a fejlődésbeli különbségek tolerálása
- ❖ egyezkedések, választások, döntések segítése

Az óvónő a gyermek aktuális játékának megfelelően kiválasztja azt a megnyilvánulási formát, amely kedvező a játék alakulására:

- ❖ van, amikor szemlélni kell a játékot
- ❖ van, amikor hagyni kell a problémáik megoldásában
- ❖ van, amikor segíteni kell
- ❖ van, amikor együttes játékunk jelenti a legnagyobb örömet
- ❖ van, amikor közbe kell avatkoznunk.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodás életkor sajátja a mintakövetés, az utánzásos tanulás:

„... egymás szájáról lesni a szót, egymás kezét figyelve megtanulni a mozdulatot...”
(Néphagyomány meghatározása- Kósa, Szemerkenyi, 1975).

Céljaink, feladataink:

- ❖ tapasztalatok bővítése, rendezése, gondolkodás örömeinek átélése
  - ❖ a megismerési képességek fejlesztése
  - ❖ képszerű és szemléletes gondolkodás kialakulása
  - ❖ a tudás, és tanulás iránti vágy ébresztése
  - ❖ beszédészlelés és beszédértés, szóbeli kifejezés fejlesztése
  - ❖ problémahelyzetek megoldása
  - ❖ a tevékenységek közötti választás a döntés lehetőségét biztosítva, feladattartásra nevel
  - ❖ a műveltségtartalom sok szempontú megközelítése
  - ❖ a gyermekek a tapasztalás szintjén ismerkednek meg a problémákkal, melyeket a beszélgetések során, fogalmi szinten is kifejezhetnek
  - ❖ a gyermekek a felnőtt társak mintájának utánzásával, felfedezéssel, kísérletezéssel tanulnak
- a tervszerű átgondolt
- ❖ de a gyermekek által formálódó, változó tevékenységekben érvényesül a nevelés kultúrákövetítő szerepe.

A tanulás az óvodáskorban, a gyermek alaptevékenységében, a játékban a leghatékonyabb, de megvalósulhat az óvónő által felkínált egyéb tevékenységekben is. A tevékenységek rendszeres, módszeres, műveltségtartalmat közvetítő szerepet töltenek be, és közvetlen tapasztalást biztosítanak. A tanulás az egyén viselkedésében, és személyiségében bekövetkezett tartós változás, ami magába foglalja az új ismeretek és készségek elsajátítását, valamint a meglévő képességek további fejlődését. A gyermeki tanulás az óvodai élet összetett tevékenységrendszerében jön létre. A program a hagyományos tevékenységformákat a hagyományőrzésből, a természetvédelemből, a családokkal való együttműködésből fakadó tevékenységekkel gazdagítja.

Játék és tanulás

Pszichológiai értelemben a tanulás megelőzi a játékot, majd pedig a játék lesz az a színtér, ahol a legeredményesebb a tanulás.

A két tevékenység közös vonásai

- ❖ teret ad a gyermek önálló törekvéseinek
- ❖ tevékenységi lehetőséget biztosít
- ❖ alkalmas az igény szerinti gyakorlásra
- ❖ folyamatos problémahelyzetek megoldásának örömét adja
- ❖ tevékenységek hatásaival személyiségformáló eszköz

Közös elemek a játékban és a tanulásban:

Utánzás: az óvodáskorban döntő meghatározója a játéknak és a tanulásnak, a gyermek szándéka és a tevékenység célja a fontos. A játékbeli utánzások egyben a tanulás alapjai is. A gyermek számára könnyebb látva utánozni, mint instrukciók alapján megérteni, cselekedni.

Gyakorlás: egyfajta tanulási forma, amely a játék megnyilvánulási formája is egyben. A játék legfőbb ereje éppen az, hogy a gyermek benne teszi próbára nyiladozó személyiségét. Gyakorlás közben saját kedvére alkot, és közben minden külső kényszer nélkül saját elhatározásából gyakorol, észrevétlenül bejuttatja személyiségébe az individualizációhoz, és szocializációhoz szükséges létfontosságú elemeket.

Kérdések: a kisgyermek kérdései révén is kap választ, és segítséget a környezetéből szerzett benyomásai, tapasztalatai megértéséhez. Kérdései segítségével rendeződnek az őt ért tagolatlan környezeti hatások.

A kérdésekben a gyermekeknek a kérdezett iránti bizalma is kifejlődik. A válaszok hozzájárulnak a környezetében elfoglalt státuszok megértéséhez, a társakhoz, felnőttekhez fűződő viszonyának tisztázásához, önismeretének kibontakoztatásához.

A kölcsönös kérdés megfogalmazások annál sokoldalúbbak, és bizalmasabbak, minél magasabb a csoport szocializációs indexe, illetve minél szorosabb kapcsolat jellemzi a beszélgetőket.

Problémamegoldás: a játék során előfordulhat problémamegoldásra váró helyzet, és minden tanulási formának is lehet része, kiegészítője, és önálló tanulási formaként is szerepelhet.

A felmerülő problémahelyzetek megoldásához, néha szükség van az óvodapedagógus segítségére. Úgy segítünk, hogy az önállóságot ne vegyük el a gyermektől, övé legyen a megoldás sikerélménye, hogy legyen kedve a további tevékenykedésre.

Munkajellegű tevékenységek

A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést, és folyamatos pozitív értékelést igényel.

Játékidőben, az élethelyzetekben, bármely tevékenységben adódik lehetőség a munkavégzésre. A munka sok vonatkozásban azonosságot mutat a játékkal, így az óvodában a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

Céljaink, feladataink:

A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést, és folyamatos pozitív értékelést igényel.

Játékidőben, az élethelyzetekben, bármely tevékenységben adódik lehetőség a munkavégzésre. A munka sok vonatkozásban azonosságot mutat a játékkal, így az óvodában a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

- ❖ az emberi munka jelentőségének az alkotás szépségeinek bemutatása, átérzése
- ❖ a család és az óvoda munkával kapcsolatos elvárásainak közelítése
- ❖ a munkába vállalt önkéntesség és a közösség érdekében végzett tevékenység örömeinek érzékeltetése
- ❖ baráti és egymás segítő kapcsolatok kialakulásának segítése, támogatása
- ❖ jártasságok alakítása eszközök, szerszámok használatában
- ❖ a munkaerkölcs, felelősségérzet alapozása, kitartásra nevelés: a gyereket eljuttatni a célirányos kötelezettségvállalás befejező mozzanatáig.

Az óvónő szerepe:

- ❖ a munkavégzés ösztönzése, értékelése
- ❖ a feladatok differenciálása életkor és fejlettségi szint szerint
- ❖ a szülők munkájának megismertetése
- ❖ a gyermekek önálló próbálkozásainak segítése az aktivitás fékezésének és a túlvédésnek elkerülésével
- ❖ pozitív megerősítések a tevékenységek folyamán

Munkafajták:

- ❖ önkiszolgáló munka (önállóságot, önfegyelmet, kitartást, feladattudatot fejleszt)
- ❖ a játékban megjelenő önként vállalt alkalmi tevékenységek
- ❖ csoporthagyományok ápolásához kapcsolódó munkák (ünnepi készülődések)
- ❖ önként vállalt alkalmi megbízások
- ❖ naposi munka, napi – heti feladatellátások
- ❖ mindennapi étellel kapcsolatos állandó-és alkalmi munkák

A *naposság* vállalásában az önkéntesség dominál. A jelkép (kötény) nem csak a megbízást és a feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá is teszi a tevékenységet, amire büszke és örömmel, sikeresen teljesíti azt. A naposi munka tartalmát úgy célszerű alakítani, hogy minél kevesebb időt vegyen el a gyerek játékából. A naposi munkát kisebb gyerek is vállalhatja. A hagyományéltető cselekvések bővítik a naposi teendőket. Például a kerti szerszámok rendben tartása, a befőzésekhez, a sütésekhez szükséges eszközök előkészítése, öntözések, stb.

A *mindennapi étellel* kapcsolatos állandó- és alkalmi munkákhoz tartoznak: az udvar- és teremrendezés, a játékjavítás,- tisztítás,- készítés, az egyéni megbízások, az üzenetek teljesítése, az ünnepi készülődés (ajándékkészítés, szobacsinosítás, díszítés), a házimunka jellegű tevékenységek (étkezések utáni seprés, sütés-főzés, ünnepek előtti nagytakarítás, stb.).

A *növény* gondozás munkálatai közben a gyerek megismerkedik egyes munkafolyamatokkal (ültetés, vetés, locsolás, kapálás stb.). Az óvoda udvarán kialakítható veteményes-, virágos-, és sziklakert folyamatos munkát kínál ültetéstől betakarításig. A kisebb gyereket az eszköz, a cselekvés vonzza, míg a nagyobb már tudatosan végzi el feladatát.

8. Műveltségterület hordozó tevékenységek

Verselés, mesélés

Céljaink, feladataink:

- ❖ igény kialakítása az irodalmi élményekre, irodalmi fogékonyság alapozása

- ❖ könyv iránti vonzódás kibontakoztatása, és a könyvvel való helyes bánásmód elsajátítása
- ❖ akusztikus verbális emlékezet fejlesztése
- ❖ analízáló, szintetizáló képesség fejlesztése a beszéden keresztül
- ❖ a gyermekek szókincsének, beszédmegértés képességének fejlesztése
- ❖ a beszédkedv felkeltése, és megőrzése
- ❖ a mindennapos mesélés lehetőségének biztosítása
- ❖ verselésre, mesélésre, mondókázásra minden adódó lehetőség kihasználása
- ❖ vers játék a nyelvvel, az érdekesen szépen hangzó beszéddel, ezért mondani, és nem tanítani kell
- ❖ a versek a hangzás és a hangulat felől fogják meg a gyermeket
- ❖ mesélésnél fontos a mesélővel kialakított személyes kapcsolat
- ❖ a gyermekek mese hatására kialakuló spontán megnyilvánulásait meghallgatjuk
- ❖ a jó mesélő azt az érzést kelti a hallgatóban, hogy maga is hiszi, amit mond, ezért az igazi mese csak fejből mondható
- ❖ személyes történetek és saját mese létrehozásának igénye
- ❖ egyéni és közös mesekönyvek létrehozása
- ❖ a vers, mese élményfeldolgozásának lehetőségét a tevékenységekben is biztosítjuk

A mondókákat, a meséket régen a szájhagyomány élte. A kisgyermeket születésétől ”irodalmi környezet” vette körül. Az altatók, a dúdolók, az ölbe vevők érzelmi biztonságát erősítették. A természettel, az emberi környezettel kapcsolatos népköltészeti alkotások végigkísérték a gyerekkort. A program ezt az irodalmi hatást kívánja őrizni.

A gyermek érzelmein át épülnek be ízlésvilágába, alapozzák meg “kulturális anyanyelvét”.

Az óvodáskorúak verse elsősorban a népi mondóka, melyeknek nagy része mozgással is lejátszható. Ezen mozgásos játékok nagy segítséget nyújtanak a mozgáskoordináció, az egyensúlyérzék fejlesztéséhez, a térérzékeléshez, az egymásra figyeléshez, testünk, érzékszerveink megismeréséhez, a ritmusérzék alakításához. Fontos szerepük van az érintésben, az óvónő-gyermek, gyermek-gyermek közötti érzelmi kötődés megszilárdításában. Játzásuk, gyakorlásuk hozzájárul az óvónő és gyermek közötti intim kapcsolat kialakulásához. Ilyenek: *a felnőttek játéka a kicsinyekkel, a természettel kapcsolatos mondókák, stb.*

A gyerekeknek a meshallgatás lelki szükséglet, lehetőleg minden nap hallgassanak mesét. A mese a mindennapi valósággal össze nem egyeztethető, amiről szól, az mesebeli. A mese

egyben reális gondolatokat is közöl a gyermekkel. Közli, hogy a világban jelen van a jó és a rossz is. Általa a gyerek etikai világgépet kap. Népmesék lehetnek: *állatmesék, novellamesék, tündérmesék.*

A néphagyományörző programunkban nagy szerep jut a mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles napokhoz, ünnepekhez, a természet jelenségeihez, változásaihoz kapcsolódó mondókáknak, meséknek, találós kérdéseknek, szólásoknak, közmondásoknak és dramatikus népszokásoknak.

A népköltészetten túl klasszikusaink, mai magyar költőink, gyermekek számára írt versei, elbeszélései is helyet kapnak az irodalmi anyagban. Főleg a gyermekek számára kedvelt ritmikus, szójátékos, gyermekekről, állatokról szóló, költői képeket tartalmazó, és humoros verseik felhasználása ajánlott.

Fontos az anyagválogatásban az egyensúly megteremtése.

A versek, mesék ismétlése dramatizálással, bábozással, árnyjátékkal, mimes játékkal történhet. A bábozás lehet a gyermek első “színházi” élménye. A kicsiknél még inkább a paraván nélküli, az óvónő játékát közvetlenül érzékelhető módon, a nagyobbaknál már többféle módon történhet. Tanácsos a gyerekek bábozásához a gyerekek által mozgatható bábok beszerzése. A bábozás szerepe fontos, mert a báb szóra készíti. A mese, vagy a dramatikus népszokás élménye, a játszásra ösztönző népszokás jelenléte a gyereket spontán dramatikus játékokra készíti.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelés Kodály Zoltán és Forrai Katalin által teremtett hagyományokra épít. Az óvodáskorú gyermek számára a mozgás- ritmus-zene elválaszthatatlan egysége, a közös mozgás, éneklés jelent zenei élményt.

A mondókák, népi játékok a népdalok, hozzátartoztak az emberek mindennapjaihoz, fennmaradniuk is ezért sikerült. Munkájuk egyhangúságát énekléssel oldották fel, sokszor érzelmeiket, örömeiket, bánatukat is ekképpen fejezték ki. Gyermekeiket éneklésre ringatták a bölcsőben. Minden alkalomnak megvolt a saját dal- és szokásrendszere.

Céljaink, feladataink:

- ❖ a gyermekek zenei élményhez juttatása az óvónő éneke és hangszeres zene segítségével közös éneklésen és a zenei érdeklődés felkeltésén keresztül
- ❖ az éneklés, zenélés tevékenységének megszerettetése
- ❖ zenei képességek, készségek alakítása, fejlesztése
- ❖ a népzenei, műzenei és más népek dalainak megismerése
- ❖ ritmusérzék, zenei hallás, zenei emlékezet fejlesztése
- ❖ közös élmények nyújtása énekes játékokon, közös zenéléseken keresztül
- ❖ a készségek fejlesztése a mozgás- hang-szöveg összekapcsolásával
- ❖ sok zenei élmény nyújtása, az éneklés ösztönzése
- ❖ zenei kreativitás fejlesztése
- ❖ a beszédhanggal való játékok, a környezet hangjainak meg és felismerése
- ❖ mondókák, táncok, gyermekjátékok tanulása
- ❖ hangszeres zene hallgatása
- ❖ a zenei élménynyújtásba a szülők, testvérek bevonása
- ❖ a gyermeki kreativitás kibontakoztatása hangszerek készítésével és használatával

Programunk zenei anyagát hangsúlyosan alkotják:

- ❖ *a népi mondókák,*
- ❖ *a pentaton karakterű, 6 hangterjedelmű népi dalos-játékok,*
- ❖ *a zenehallgatás dalanyaga* (hangulatokat, érzelmeket közvetítenek, mintát nyújtanak),
- ❖ *az énekes népszokások,*
- ❖ *a készségfejlesztés zenei elemei.*

A mondókák játékok szerint: ölbe vevős, cirógatók, csiklandozók, tapsoltatók, ujj- és tenyérjátékok, lovagoltatók, csúfolók, kiszámolók, páros fordulók, stb. .

A dalos játékok: állathívogatók, naphívogatók, esővárók, sípkészítők, játékra hívogatók, leánykérők, kifordulós játékok, ludas játékok, kapus játékok, küzdő játékok, sorjátékok, csúfolók, stb.

A hangszerekkel való ismerkedés különleges izgalmat és élményt jelent a gyermekeknek. A mindennapos hangszerhasználat a zenei készségfejlesztésben fontos szerepet játszik.

Láthatatlan szállal köti őket a muzsikához, amelyet az óvónő hangszerének, zenélésének a tisztelete erősít. Lehetőség nyílik a *népi hangszerek* megismerésére, készítésére is. Ilyenek: köcsögduda, doromb, citera, hegedű, lopótök dudu, dob, levélsíp, nádsíp, cserépsíp, fűzfa síp, furulya. A gyermekek által önállóan elkészíthető pl.: dióhéj pengető, kukorica hegedű, Azok az énekes népszokások fordulhatnak elő az óvodában, amelyek megfelelnek a gyermekek életkori sajátosságainak, kapcsolódnak az évszakok változásaihoz, az évente visszatérő naptári ünnepekhez. Nem a szereplés, hanem a játék öröme, egyedi íze az, ami indokolja ezeknek az énekes népszokásoknak az éltetését

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Céljaink, feladataink:

A rajzolás, mintázás, kézimunka sokszínű tevékenység, melynek lehetőségét állandóan biztosítani kell. Kezdetben nem az eredmény, hanem a tevékenység, az anyaggal való játék öröme a fontos. Az óvodában használt és ismert tevékenységformák a hagyományéltető díszítő művészet technikáival, művészetörzítő formáival bővülnek. A rajz, a festés, a kézimunka mellett megjelennek a népi kismesterségeket őrző elemek is. Az óvónő ízlése, mint modell követendő példaként hat a gyermekekre, a csoportszoba gyermekmunkából készített díszítése tükrözi az évszakot, ünnepeinket, a játéktevékenység témáinak alakulását.

A vizuális látásmódot befolyásolja a gyermekekkel való együttműködés. A technikákat, az anyagokkal, eszközökkel való bánásmódot be kell mutatni, és lehetőséget kell biztosítani az ábrázolásra az egész nap folyamán (teremben, szabadban is).

Ajánlott hagyományéltető elemek:

- ❖ a népi kismesterségek technikái
- ❖ a jeles napok "jelkép-készítő" technikái

A kézi munka sorában megjelennek a *kézi szövés* alapelemei: sodrások, fonások, szövések. A gyapjú anyaga szárazon többféle technikát kínál. A méhviasz alkalmas gyertya készítésére, és a *tojásírókázás* mellett, batikolásra is alkalmas. Egy-egy szép hímzett terítő, a színes fonalak *hímzés* utánzására készítenek. Az *agyagozásra* ösztönzően hat, ha van égető kemence, az elkészült alkotások a gyerekek kedvenc játékeszközei lesznek. A *játékeszköz készítése* technikáit a gyerekek utánzás után képesek elsajátítani: rongybaba vagy csutkababák, természeteszközök, pl. napraforgósár lovacska, sátrak, kunyhók, stb.

A jeles napi készülődések során a gyerekek részt vehetnek az ünnephez kapcsolódó jelképek közös készítésében. Például az András nap utáni *adventi koszorú*-készítés, a *mézeskalács* gyúrása, díszítése, a karácsonyi *gyertyaöntés*, gyertyamártogatás, a Luca búza vetése, a farsangi-*maszk készítése*k, a húsvéti *tojásfa* díszítése, a *májfa* szalagozás, a *pünkösdi koszorú*-készítés, stb.

Ajánlatos a természetes anyagok beszerzése:

- ❖ termések: kukorica, makk, gesztenye, csuhé, zöldségek stb.
- ❖ növények: nád, sás, gyékény, szalma, vessző stb.
- ❖ állati eredetűek: gyapjú, toll, méhviasz, bőr, stb.
- ❖ textíliák, fonalak, spárgák, agyag, homok, kavics.

Mozgás

A mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyerek természetes szükséglete.

Céljaink, feladataink:

- ❖ az óvodás korú gyermekek mozgáskoordinációjának intenzív fejlesztése, mozgásigényük kielégítése az év minden napján
- ❖ mindenkor úgy szervezzük mindennapjainkat, hogy a komplex testmozgás beépüljön az óvoda napirendjébe
- ❖ a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a pszicho motoros készségek és képességek kialakítása, formálása és fejlesztése a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékokkal és feladatokkal
- ❖ sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítjük a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulását. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.
- ❖ A mozgásos játékok, tevékenységek rendszeres alkalmazása, melyek kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, ezek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. megfelelő izomtömeg kifejlődését, ezáltal a helyes testtartás kialakulását.

- ❖ a testi képességeik és az ellenálló képességük alakítása, a szervezetük erősítése differenciált terheléssel, megfelelő légzéstechnika gyakorlásával
- ❖ a térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése
- ❖ a mozgásműveltség, a mozgáskoordináció fejlesztése népi mozgásos és egyéb játékok által
- ❖ rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás, a mozgásszükséglet fenntartása
- ❖ az egészséges életmódra való készségek, jártasságok alapozása
- ❖ családi szemléletformálás
- ❖ egészségóvás megelőzéssel

Szabad, spontán mozgás a mindennapokban:

A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyermekkel, mert az állandó belső késztetést érez a mozgásra, örömmel és természetes módon gyakorolja azt.

Az óvodaudvar lehetőséget nyújt a mozgásformák, szabály- és versenyjátékok, népi ügyességi játékok gyakorlására, miáltal a gyerek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül.

A mozgásos népi játékok tere elsősorban az udvar: szembekötődik, labdacica, célba dobások, ugróiskola, , várvédők, stb.

A gyerekek különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat: fogójátékok, mászások, gurulások, bújócskák, futások, járások, labdajátékok. Érdemes kihasználni a szintkülönbségeket, a fák, bokrok, füves területek, lejtők, árkok adta lehetőségeket. Az óvónő a téli időszakban havas, jeges játékokat szervez, csúszkálást, szánkózást, hógolyózást, stb.

A mozgásos játékok során is a gyermek választhatja meg játékát, társait. A szabadidőben zajló szervezett mozgásos játékokban a gyerek önként vesz részt. *Fontos* az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

Óvodánk földrajzi elhelyezkedése kiváló lehetőségeket biztosít sétákra, túrákra, kirándulásokra: Anna-fürdő Lengyel, Parkerdő Váralja, szőlőskertek, almáskertek, Allinger-tanya, Zimányi-tanya, Bakó- gyümölcsös

Irányított mozgástevékenységek a mindennapokban:

Az irányított mozgás tartalmát a természetes emberi mozgások, mint a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, egyensúlyozások, a mozgásos játékok alkotják.

Tornaszerek: szivacs, bordásfal, hagyományos sporteszközök, mászóka, csúszda lehetőséget teremtenek a gyerekek számára a mozgáskultúra és az egészséges életmódra nevelés mellett a

kompetenciaigények kielégítésére. (társas kapcsolatok, játék, viselkedés, közösségi szokások, motivációk, akaratú tényezők).

A külső világ tevékeny megismerése

Céljaink, feladataink:

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti- emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól.

A természeti- emberi-tárgyi környezet megismerése:

- ❖ olyan szokásrendszerek, viselkedésformák megalapozása, készségek, képességek fejlesztése, amelyek elősegítik a környezettel való harmonikus kapcsolatot, és környezeti problémák iránti érzékenység kialakulását, és segíti a környezettudatos magatartás kialakulását;
- ❖ pozitív viszonyulás kialakítása a természeti,- emberi,- tárgyi környezethez (állatok és növények védelme)
- ❖ a gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez
- ❖ természetbarát, környezetbarát óvodai élet megteremtése;
- ❖ a gyermek közvetlen közelében lévő világ értékeinek felfedezése és megszerettetése;
- ❖ A Völgyében lévő nevezetességek megismerése;
- ❖ rendelkezzen elemi ismeretekkel önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását;
- ❖ a biztonságos közlekedés szabályainak megismertetése

A gyermek a hagyományos óvodai ismeretanyagot: a családot, az óvodai környezetet, az emberi foglalkozásokat, a közlekedést, az emberi testet, a napszakokat, az évszakokat, az állatokat, a növényeket, stb., egy sajátos hatásrendszerben szerzi meg.

Az ember, a természet, a hagyomány szoros kapcsolatban vannak.

Ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek őrzik, erősítik:

- ❖ az *évszakok változásából* fakadó időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések, egy-egy jeles névnaphoz kapcsolódó természeti jelenségek szokásaival fűszerezve,
- ❖ az *időjárás változásai*ból fakadó, a hagyományos népi életmódot utánzó környezetalakító munkálatok (pl.: palántanevelés, növénygondozás),
- ❖ termések, gyógynövények gyűjtése, *szüretelések*, befőzések, gyümölcs-szárítások,
- ❖ télen a madarokról való gondoskodás,
- ❖ *jeles napok* előtti készülődések,
- ❖ a rendszeres környezetmegismerő séták, *tájmegismerő* kirándulások.

A környezet, a tevékenységek, az élethelyzetek formai, mennyiségi, téri viszonyainak megtapasztalása, matematikai nevelés

A környező valósággal való ismerkedés során a gyermekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek *formai és mennyiségi* jellemzőiről. Minden tevékenységben megjelenik a matematika

pl.: játékukban *párosítanak*: csésze-csészealj, ló-lovas stb., *halmazokat* képeznek: baromfiudvar benépesítése, játékválogatás stb. Ismerkednek a mennyiségekkel pl.: terítéskor a naposi munka során, társasjátékok játszásakor, stb. *Összehasonlító* méréseket végeznek pl.: ki ugrott nagyobb, kinek nehezebb a hátizsákja, stb. *sorba rendezik* egymást, tárgyakat adott tulajdonságok, szabályosságok szerint. A geometria világából tapasztalatokat szereznek *síkbeli, térbeli* alakzatokról pl.: különféle építések során, papírnyírás, puzzle kirakások alkalmával, stb. A tükörrel való játék során figyelik tükörképük mozgását, utánozzák egymás *tükörképét*, festékfolttal tükrös (szimmetrikus) alakzatokat hoznak létre. Gyakorolják a térben és síkban történő *tájékozódást*

Környezetvédelem

A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. A sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetükre való hatását. Ilyen tevékenységek például a madáritató készítés, a komposztálás, az esővíz összegyűjtése és az abból történő locsolás, a kertészkedés, az udvargondozás. A gyermekek természethez való kötődését és az élőlények megszerettetését szolgálják azok a valódi történetek is, amiket a megfigyelések során elmondunk. Mindezeket irodalmi, zenei alkotásokkal is színesítjük.

Az élővilág sokoldalú megfigyeltetésével, az óvó-védő tevékenység eredményeként a gyerekek emocionális alapokon eljutnak annak belátásához, hogy az élőlényeket óvni, védeni kell.

A népi kismesterségek gyakorlása, a természetes anyagok „közelsége” és a velük való tevékenykedés sajátos élményt és érzelmi többletet jelent a gyermekeknek. A különböző séták, kirándulások, tevékenységek a megfelelő szokások, szokásrendszerek, magatartási formák kialakítását is szolgálják, amelyek belsővé válása a természetben való kulturált viselkedést eredményez. Személyiségüket gazdagítva a természetszeretet szükségletként jelentkezik.

Óvónő a környezetvédelem folyamatában:

- személyes példával jár elő állatvédelem és növényvédelem terén a mindennapokban.
- újrahasznosítás: családokkal közösen gyűjti és leadja a műanyag palackokat, papírt, elemeket.
- szelektív hulladékgyűjtés: a felesleges papírt külön kosárban gyűjti a csoportban.
- takarékosági szokások: figyel, gyermekek figyelmét is felhívja a megfelelő villany és vízhasználat fontosságára.

Személyiségfejlesztő hatása:

- óvja, védi a természetet,
- szereti, tiszteli és gondozza az állatokat,
- ismeri az újrahasznosítás lényegét,
- részt vesz az újrahasznosítás és a szelektív hulladékgyűjtés folyamatában,
- takarékosan bánik a vízzel.

9. Az óvoda ünnepei, egyéb rendezvényei

Az ünnepek és hagyományok erősítik a szeretet az összetartozás érzését és az óvodához való kötődést.

Programunk tartalmából fakad, hogy a néphagyomány-éltetés erősíti az óvodai élet hagyományait és a népszokáséltető és a természetóvó jeles napokkal gazdagítja azt. Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg. Ez az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés a gyerekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol. Nagyon fontos, hogy az óvónő – a pedagógiai módszertani szabadságával élve – milyen mélységben tölti meg tartalommal, amivel a gyermek érzelmein át a közösséghez tartozás élettérzését kívánja

alapozni. Ebben a folyamatban a lényeg: mindennek eljön az ideje, amire minden évben ugyanakkor és ugyanúgy illik készülni.

Az újra átélés vágya motivál, cselekvésre késztet. A *népszokáséltető jeles napok* cselekményeit meghatározott rituálék szabályozzák. Az évről évre visszatérő hagyományok biztonságot, megnyugtató eligazodást jelentenek a gyerekek életében, erősödik a valahova tartozás érzése.

Népszokáséltető ünnepeink:

- ❖ Mihály nap (szeptember 29.): vásár rendezése
- ❖ Hajdina fesztivál (október eleje): hajdina pogácsasütés, dalok, dalos játékok bemutatása, lovas kocsis felvonulás
- ❖ Márton nap (november 11.): ludas játékok, ételek
- ❖ Karácsonyi készülődés (adventtől vízkeresztig-január, 6-ig):
- ❖ Miklós (december 6.): verssel, énekkel, ajándékokkal várjuk a Mikulást
- ❖ Luca nap (december 13.): A gyerekek kis pohárkába búzát vetnek, hogy majd hazavihessék a család karácsonyi asztalára. A Lucázók a faluban házról-házra járva “kotyolnak”, mondják mondókáikat, jókívánságaikat, énekelnek. A kapott ajándékot tarisznyájukba gyűjtik.
- ❖ Karácsonyi szeretetvendégség a Templom- Iskolában
- ❖ Farsang (vízkeresztől farsangfarkáig-, hamvazószerdáig): Az előkészületekhez hozzátartoznak a télcsúfoló dalok, tréfás mondókák énekelgetése, mondogatása, ami a farsangon folytatódik. Elkészül a “szalmabábu” is, amit a farsangi mulatság végén elégetnek. Ez a tél elűzését, a tavasz várását jelképezi. Farsang napján a gyermekek jelmezeiket magukra öltve” mulatnak.
- ❖ Húsvét: az udvaron készített fészekbe kapják az ajándékot, a fiúk locsolkodnak, és cserébe piros tojást kapnak
- ❖ Március 15-e: a településen lévő Petőfi Sándor szoborhoz látogatunk, ahová elviszik a gyerekek a maguk által készített zászlókat és énekelnek, verselnek
- ❖ Szent György nap (április 24): sárkányos mesék, történetek, sárkánykészítés, népi játékok, tevékenységek, rendőr-bemutató
- ❖ Pünkösd: pünkösd király-, ill. királynéválasztás; pünkösd koszorú készítése

Természetóvó jeles napok:

- ❖ október 4. Állatok napja
- ❖ március 22. Víz világnapja
- ❖ április 23. Föld napja
- ❖ május 10. Madarak és fák napj

Családi „ünnepeink”:

- ❖ Megünnepeljük a gyermekek születésnapját.
- ❖ Anyák napjára ajándékot készítünk, verset, éneket tanulunk

Egyéb rendezvények:

- ❖ Évente legalább egyszer közös élményszerző kirándulást szervezünk távolabbi vidékekre.
- ❖ Családi délelőtt a szülőkkel, közös készülődés jeles napokra, ünnepekre.
- ❖ Adventi vásár a Templom- Iskolával közösen.
- ❖ Az óvodában gyermeknek szóló előadások, programok szervezése.
- ❖ Gyermeknap: közös óvodai tevékenységek az udvaron a családokkal. Sport programokat, játékokat, vetélkedőket szervezünk.
- ❖ Az iskolába készülőök búcsúztatása.
- ❖ Közös kirándulás a Templom- Iskola pedagógusaival.

10. Gyermekvédelem

Az óvodában a gyermekvédelem alapja az óvodás gyermek alapos ismerete, melynek két területe van:

- a gyermekek óvodáskor előtti, és óvodán kívüli megismerése
- a gyermek személyiségének óvodában történő megismerése, megfigyelése

A gyermekvédelem minden óvónő munkaköri kötelessége. A gyermekvédelmi felelős és az óvodavezető feladata a munka koordinálása.

Veszélyeztetett helyzetű: az a gyermek, akinek testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő/gondozó nem biztosítja

Ez a helyzet szociális és pszichés dominanciát jelez, a problémát statisztikailag is jelezni kell. Külső szakemberek segítségére is szükség van.

Hátrányos helyzetű az a gyermek, aki: az átlagostól nehezebb körülmények között él, környezeti ártalmaknak kitett, de normálisan fejlett, fiziológiailag nem sérült, gátolt abban, hogy adottságainak megfelelő ütemben fejlődjenek képességei családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak (Közoktatási törvény 121.§ 14. bekezdés)

Ez a helyzet szociális dominanciát jelez, belső statisztikában jelölendő, a problémakezelés a családban történhet.

A megfelelő szociális támogatás megszerzéséhez szükség esetén az óvoda segítséget nyújt.

Nehezen nevelhető az a gyermek, akinek értelmi fejlettsége nem tér el az átlagtól, de enyhébb biológiai, vagy pszichés sérülés miatt magatartási, fejlődési zavart mutat.

Gyermekvédelmi munkánk célja, feladataink:

- ❖ legfontosabb a megelőzés
- ❖ a szükségletek kielégítésének segítése
- ❖ biztonságos, egészséges óvodai környezet megteremtése
- ❖ a veszélyeztetettség, hátrányos helyzet nehezen nevelhetőség tüneteinek felismerése, a problémák okainak megkeresése
- ❖ a gyermek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása
- ❖ legyen természetes gyermekeink és a felnőtt dolgozók körében a másság elfogadása
- ❖ rendszeres kapcsolattartás a gyermekek szüleivel
- ❖ együttműködés a gyermekvédelemmel, partner társszervezetekkel
- ❖ a családot, gyermeket megillető kedvezményekhez való hozzájutás elősegítése
- ❖ a megelőzés és a korrekció érdekében szeretetteljes óvodai légkör, napi aktív oda figyelés minden gyermekre

- ❖ a szülők segítése, a szülői szerep eredményesebb betöltéséhez
- ❖ együttműködés a konkrét esetekben a segítőkkel, társszervekkel.

Az eredményes gyermekvédelmi munka érdekében kapcsolatot tartunk:

- ❖ szülőkkal
- ❖ az óvoda védőnőjével, és gyermekorvosával
- ❖ a Polgármesteri Hivatallal
- ❖ nevelési tanácsadóval
- ❖ gyermekjóléti szolgálattal
- ❖ szükség esetén az iskola gyermekvédelmi felelőse

11. Az óvodai élet megszervezése

Az óvoda csoportszerkezetét meghatározza:

- ❖ törvényi szabályozás (csoportlétszám)
- ❖ mindenkori jelentkező gyermekek életkora (osztatlan)
- ❖ nemek aránya

Az óvodai élet szervezeti keretei: napirend – heti rend

A jó napirendben vannak stabil, mindig visszatérő pontok, amelyek érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben.

Napirend

7.30-16.00-ig: Szabad játék a teremben és az udvaron

KÖZBEN:

8.30 - 9-ig: tízórai

- szabadon választható, megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, a gyermek egyéni fejlettségét figyelembe vevő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások szervezése bent és kint:

környezeti, matematikai – anyanyelvi – irodalmi – vizuális – zenei nevelés

- szabad és irányított MOZGÁSOK, mozgásos játékok
- élményszerző séták, kirándulások
- különböző tapasztalatszerzések, alkotómunkák
-

11.45-12.45-ig: -tisztálkodás - terítés - ebéd

12.45-14.30-ig: - az asztalok leszedése, szellőztetés, takarítás, ágyazás

-tisztálkodás fogmosással

- átöltözés pizsamába, mese, pihenés

14.30-16.00ig: - folyamatos ébredés, öltözés, tisztálkodás, fésülködés

- uzsonna

- szabad játék a teremben, az udvaron

Hetirend

A hetirendet is rugalmas és stabil pontok jellemzik.

Összeállításának elvei a következők:

- ❖ a szabad játék idejének tiszteletben tartásával valósulnak meg a műveltségtartalmakat hordozó tevékenységek
- ❖ szervezett tevékenységek hetente legalább egyszer: dalos játékok, mesehallgatás, beszélgető kör
- ❖ a témák folyamatos feldolgozása érdekében a tevékenységek napi, és heti aránya a szükségletnek megfelelően változik

A beszélgető kör – mint szervezeti forma – pedagógiai szerepe:

- ❖ igény kialakítása a közös együttlétekre,
- ❖ egymásra való odafigyelés,
- ❖ az egyéni élmények megismerése,
- ❖ az előttünk álló időszak terveinek megbeszélése, közös tervezés

A pedagógiai munka tervezése

A tervezés igényli a közös gondolkodást, a tevékenységek összehangolását. A nevelési évben végig vonuló tevékenységrendszer egyeztetett tervezést kíván. A népszokásörző ünnepeink és természetóvó jeles napjaink az éves tervezés alapját adják.

A közösen elfogadott és tervezett tevékenységek ismeretében tervezhető a csoportban a kapcsolódó műveltséganyagok. Ajánlott az évszakonkénti bontás.

A tevékenységformák további tervezését az óvónő módszertani szabadsága határozza meg.

Az óvodás gyermek - életkori sajátosságaiból fakadóan – nem képes a rész-egész viszonyok felismerésére, zavarják őt a részletek az összefüggések megértésében.

Számukra még egy és oszthatatlan a világ, műfaj nélküli a szépség, a teljesség élményével fogadnak be mindent. Nekik így kerek az élet!

Ezt a problémát tudja orvosolni a **téma-terv**.

Egy-egy téma körül járása akaratlanul is összehozza a különböző műveltségi területek tudnivalóit.

Egy-egy élménykört különböző kiindulási pontokról járhatunk körbe.

Téma-terv lehet a beszélgetéssel, mesével, verssel, mondókával, énekkel, különböző mozgásformákkal kísért játékok, az évszakokhoz igazodó egyszerű tapasztalatszerzési lehetőségek, az ünnepekhez kapcsolódó népszokásörző tevékenységek, a hozzájuk illő mondókákkal, énekkel, vizuális alkotásokkal.

Lehetnek még az élményszerző kirándulások, séták, egyes természeti jelenségek, az évszakokhoz, természetóvó jeles napokhoz kapcsolódó beszélgetések, irodalmi és zenei élménykörök.

Ez a tervezés komplex rendszerként természetes módon szolgálja az egyéni haladás ütemét. A témakörök gazdagsága, megközelítésük sokfélesége a garancia arra, hogy mindenki a saját fejlettségi szintjének megfelelő tevékenységet végezze. (differenciált fejlesztés, tehetség gondozás, felzárkóztatás)

Az óvodai csoport, a gyermekek egyéni fejlődésének nyomonkövetése

A gyermekek egyéni fejlődésének ütemét, objektív értékelését teszi lehetővé az **Óvodás gyermekek fejlődésének nyomonkövetése** dokumentum, amelyet 3-4 éves kortól vezetünk. Különös figyelmet fordítva azokra a szenitív szakaszokra, amelyekben az egyes pszichikus funkciók érése a legintenzívebb. Ezt egészíti ki a DIFER vizsgálati rendszer, amelynek rövid

változatát a 5. életév betöltése után alkalmazunk a gyermeki fejlődés jellemzőinek egzakt módszerrel történő megállapításához.

12. Az óvoda kapcsolatai

Együttműködés a családdal

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. A szülőkben tudatosítani kell, hogy felelősségüket nem vállalhatjuk át, mert a gyermek intelligenciája, viselkedése, érzelmi élete, szokásai főként a családi minta szerint formálódnak. Jó szándékkal kell megkeresni a családok életében azt a pontot, amelyen keresztül a gyermek mélyebb megismeréséhez, megértéséhez vezet az út, ugyanakkor a gyermekén keresztül pozitív hatást kell gyakorolni a szülőre.

Választott programunkban a néphagyomány-éltetés beemelésével és az értékteremtés kezdeményezőjeként újraéleszti a nép, az adott közösség hagyományait, egyben új megvilágításba helyezi a család biztonságadó szerepét.

Az együttműködés alapelvei:

- ❖ a család mással nem pótolható, az óvoda elsősorban kiegészítésre vállalkozik
- ❖ a gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelvek, célok, feladatok egységes értelmezése és megvalósítása
- ❖ az óvodai és a családokban folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése
- ❖ a szülők és dolgozók egymás iránti bizalmának, tiszteletének erősítése
- ❖ közös célok megvalósítása az együttműködés szabályainak betartásával
- ❖ az óvoda a gyermek és a program érdekében kezdeményező és elfogadó, amely az egyenrangú kapcsolat alapja
- ❖ tudni kell, hogy mit várunk el egymástól, ezért fontos a rendszeres véleményfeltárás
- ❖ a szülő felé gyakorolt rendszeres, szervezett kapcsolattartás

A kapcsolattartás módjai:

formális: családlátogatás, értekezletek, fogadóóra, nyílt napok, közös ünnepek, családi délelőtt, szabadidős programok, és kérdőívek kitöltése

informális: napi beszélgetések, faliújság, esetmegbeszélő találkozások szakemberek bevonásával.

Egyéb kapcsolatok

- ❖ A helyi Önkormányzati Képviselőtestülettel, Polgármester Úrral, Jegyző Úrral a polgármesteri hivatal irodavezetőjével az óvodavezető tartja a kapcsolatot.
- ❖ A település általános iskolájával
- ❖ az óvónők meglátogatják az iskolában az elsős gyerekeket (október);
- ❖ az óvoda meghívja a tanítónőket egy látogatásra és beszélgetésre
- ❖ közös kulturális programokon, való részvétel
- ❖ Védőnővel, gyermekorvossal
- ❖ TMPSZ Bonyhádi Tagintézménye
- ❖ Völgyesség Múzeummal (Bonyhád)

13. További információk

Pedagógiai programunk összeállításánál és felülvizsgálatánál felhasználtuk:

- ❖ az Óvodai Nevelés Országos Alaprogramját
- ❖ a Néphagyományörző Óvodai Programot
- ❖ eddigi hagyományainkat, tapasztalatainkat
- ❖ a Lépésről, lépésre programból: a szociálpedagógus támogató szerepét
- ❖ Alapító Okirat

Legitimációs záradék

A Györei Kútvölgy Óvoda Pedagógiai Programját az óvoda **Szülői Szervezete** megismerte az abban foglaltakkal egyetértett és 2018.08.01. napján elfogadásra javasolja.

.....
Sebestyén-Végyvári Mária
A Szülői Szervezet képviselőjében

A Györei Kútvölgy Óvoda Pedagógiai Programját az intézmény nevelőtestülete 2018.08.01.napján elfogadásra javasolja.

.....
Kalmár Erzsébet
A nevelőtestület képviselőjében

Érvényessége: az óvodavezető jóváhagyását követően 2018.08.01. lép életbe és visszavonásig érvényes.

Felülvizsgálata: szükség szerint. A felülvizsgálat elvégzéséért az óvodavezető felelős.

Módosítás: amennyiben a felülvizsgálat szükségessé teszi, valamint jogszabályváltozás következtében, továbbá szülői vagy pedagógiai javaslatra, amennyiben az érintettek 50 %-a +1 fő írásban kéri.

A módosítás folyamata:

- ❖ írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőjének
- ❖ a kérelem nevelőtestület elé terjesztése
- ❖ véleménykérés
- ❖ döntés (legalább 60 %-os szavazati aránnyal)

Módosítást követően el kell fogadtatni a nevelőtestülettel, majd a szülői szervezetegyetértő nyilatkozatát is ki kell kérni.

A program nyilvános. Megtekintésére az óvoda előterében van lehetőség.

Györe, 2018.08.01.